

- pokrivaju ciljne skupine posjetitelja, različitih dobnih skupina i mogućnosti, uključujući i one s posebnim potrebama;
- pokrivaju široko područje Škotske;
- pokrivaju paletu nastavnih programa s pomoću različitih nastavnih metoda;
- uključuju promjenjivo radno vrijeme kako bi mogli odgovoriti potrebama škola i planiranja izložaba u muzejima;
- sadržavaju djelovanje putem izdavaštva, razvijaju stalne resurse za korištenje u budućnosti, pružaju usluge izobrazbe učitelja, pružaju predznanja studentima pedagoške struke, stvaraju trajne veze s prosvjetnim djelatnicima, te služe kao rasadnici najboljih ideja i uzornih primjera;
- da su podložni strogim procjenama specifičnima svakom pilot-projektu;
- da zadovoljavaju potrebe sponzora i onih koji daju sredstva

Sažetak

Dovršeno je jedanaest projekata, od kojih su za šest izrađene detaljne studije, a druge su opisane u izdanju Inicijative muzejskog obrazovanja "Object Lessons" (Nastavne jedinice po predmetima). Glavni je cilj tih izdanja širenje primjera dobrog djelovanja tako da svaka škola i muzej ne moraju nanovo otkrivati već poznato.

Tijekom djelovanja Inicijative postalo je jasno da, jednom kada muzeji i škole otkriju područja zajedničkog interesa, postoje mogućnosti uzbudljivih međusobnih koristi. To prepoznavanje područja zajedničkog interesa uvjetovano je time da muzejsko osoblje razumije potrebe učenika i učitelja, naročito u svezi s nastavnim planom, kao i time da učitelji postanu svjesni toga što muzeji realno mogu ponuditi i steknu pouzdanje u kreativno korištenje onim što je za mnoge nepoznata vrsta edukativnog materijala. Inicijativa je prepoznala potrebu izobrazbe muzejskog osoblja i omogućila tečajeve za obuku temeljene na dobivenim rezultatima. Time muzejsko osoblje stječe uvid u to da se u nastavnim planovima kriju edukacijski ideali koje mogu korisno iskoristiti i posvetiti im svoje vrijeme. Na isti način učitelje i upravitelje škola treba uvjeriti da proučavanje koje se temelji na izložku u muzeju pruža tako jedinstvene mogućnosti da za njega treba odvojiti vrijeme i novac.

Literatura:

- *Object Lessons, The Role of Museums in Education*
Edited by Sue Mitchell, Scottish Museums Council,
Published by HMSO Scotland, 1996.
- *Museum Education Initiative Case Studies 1 - 6*,
Scottish Museums Council, 1995.
- *Survey of Current Practice in Museums Education in Scotland*,
Report by Katie Donnelly, Scottish Museums Council, 1993.

S engleskog preveo: Tomislav Pisk

POSJET ZAGREBAČKIH KUSTOSA PEDAGOGA ZAVIČAJNOM MUZEJU NAŠICE

Željka Jelavić, Etnografski muzej Zagreb
Renata Brezinišćak, Hrvatski prirodoslovni muzej

posljednjih nekoliko godina edukativna djelatnost zagrebačkih muzeja postaje sve intenzivnija. Različitost statusa stručnjaka koji obavljaju tu djelatnost u pojedinim muzejima i galerijama te potreba za razmjenom iskustava i čvršćim povezivanjem rezultirala je redovitim sastajanjem kustosa pedagoga od jeseni 1995. godine u suradnji sa Muzejsko dokumentacijskim centrom. Svrha je rada ove grupe muzejskih stručnjaka upoznati osim zagrebačkih muzeja i edukativne programe i rad muzeja izvan samoga Zagreba. Stoga je i prihvaćen poziv kolege mr. Josipa Wallera iz našičkoga Zavičajnoga muzeja da kustosi pedagozi posjete muzej i upoznaju edukativni program "Muzej kao učionica", 7. i 8. svibnja 1996. godine. Riječ je o programu koji ujedinjuje muzejsku ponudu zbirki i školsku potrebu za njima. Program se odvija u Zavičajnome muzeju Našice, a načinili su ga zajedno, kustos Muzeja, mr. Josip Waller i školski pedagog mr. Branko Kranjčev. Program predstavlja idealan spoj muzeja i škole, a obuhvaća teme iz prirode i društva te povijesti - nastavne jedinice za svaki razred osnovne škole.

Mi smo prisustvovali demonstraciji obrade nastavne teme "Spomenici prošlosti i kulture u našem zavičaju" za treći razred osnovne škole. Uspješnosti ovog programa pridonosi zaista velika suradnja kustosa Muzeja i školskog pedagoga i učitelja. Svaka se tema obrađuje u nekoliko faza. Prva je pripremna faza, koja se odvija na nastavi u školi, gdje učiteljica, prije posjete muzeju, na satu prirode i društva priprema djecu za odlazak u muzej i upoznaje ih sa osnovnim terminima koje će čuti u muzeju. Druga faza je dolazak u prostor muzeja. Vrijeme predviđeno za boravak u muzeju je sat vremena. Pripravu i razradu posjete radi kustos u suradnji sa školskim pedagogom. Posjet muzeju predstavlja nadopunu udžbeničkom gradivu, svrha mu je pristupačno, jednostavno i dojmljivo, a istovremeno stručno upoznati učenike s dijelom kulturne i povijesne baštine. Da se ne radi o stereotipnom predavanju i posjetu muzeju uvidjeli smo već na samom početku prezentacije pedagoškog programa u muzeju. Mr. Waller dočekao je grupu učenika u parku ispred muzeja, koji je smješten u prekrasnom dvorcu obitelji Pejačević.

Nakon nekoliko uvodnih riječi međusobnog upoznavanja, djecu je odmah "zaposlio". Učenici su morali premjeriti zgradu i odrediti visinu dvorca. Taj dio je bio vrlo zabavan i za djecu i za nas. Učenici su veselo trčkarali oko dvorca premjeravajući koracima dužinu zgrade, komentirajući visinu, procjenjujući je "od oka". Cika i dječje pošalice ukazale su nam koliko djeca uživaju u tom "teškom" zadatku. Zatim je uslijedilo razgledanje stalnog postava, nakon čega su učenici izabrali predmet koji im se najviše svidio, a na radnim listovima koji su im podijeljeni trebali su ga nacrtati i opisati njegovu namjenu. Za vrijeme crtanja vodio se zanimljiv razgovor između učenika, kustosa i učiteljice o predmetima iz postava, kriteriju odabira, važnosti predmeta za nas danas i za onoga tko ga je ranije koristio itd. Ispunjeni radni listovi ostaju djeci za uspomenu na posjet muzeju. Tijekom "nastave" u muzeju učenici su upoznali različite pojmove kao što su npr. spomenik kulture, pokretni i nepokretni spomenik kulture, gdje se sve može nalaziti spomenik, u čemu je vrijednost spomenika i slično. Jedan

od ciljeva učenja u muzeju jest upoznavanje obitelji Pejačević, njihove važnosti za razvoj našičkog kraja te dvorca u čijem je dijelu danas smješten Zavičajni muzej Našice. U razgovoru s učenicima dvorac je prikazan kao mjesto u kojem su paralelno postojale, doticale se i preplitale gospodska i pučka kultura. Uspoređujući život iz prošlosti s današnjim stilom života, kustos navodi grupu na postupno razumijevanje osobitosti ondanšnjeg načina života; načina na koji je bilo organizirano gospodarstvo obitelji Pejačević, kako se odvijao svakodnevni život, kakav je bio odnos grofovske obitelji s poslugom itd. Kako bi djeca što bolje shvatila težinu života posluge, omogućeno im je da sami probaju samljeti žito na starom kamenom žrvnju koji je u tu svrhu nabavljen. Svaki je učenik želio isprobati mljeti žito, a izazovu se nisu mogli othrvati i neki od zagrebačkih kustosa. Bilo je tu smijeha, ali i suza jer neki nisu imali snage pokrenuti žrvanj. Na kraju druženja u muzeju učenici su kušali tradicionalno pučko jelo žgance u mlijeku.

Dobrodošlicu u Našice zaželio nam je i gradonačelnik, nakon čega smo krenuli u razgledanje grada. Posjetili smo franjevački samostan s knjižnicom i obnovljenu crkvu sv. Ante Padovanskog, a s prirodoslovcima smo obišli i privatni zoološki vrt obitelji Bizek u Našičkom Markovcu. Obitelj Bizek u svom dvorištu uredila je vrt za osamdesetak životinjskih vrsta, iz naših krajeva i različitih dijelova svijeta. U vrtu boravi preko šest stotina životinja od kojih većina slobodno šeta po dvorištu. Mi smo, kao i većina posjetitelja, bili zadivljeni uredjenjem zoo parka, i to ne samo higijenom životinja i njihovih nastambi, već i cvijećem i zelenilom među kojim žive životinje.

U osnovnoj školi "Dora Pejačević" uz domaćine, ravnatelja Dragu Majera i školskog pedagoga mr. Branka Kranjčeva, razgledali smo sakupljačku i izložbenu djelatnost njihove škole. Sakupljaju se prvenstveno predmeti vezani za uži zavičaj, ali se zbirke nadopunjuju predmetima koje donose s izleta i putovanja. Svrha je ove dugogodišnje uspješne aktivnosti našičkih osnovaca afirmacija kulturnog, povijesnog i prirodnog naslijeđa lokalne zajednice i šire slavonske regije. Poticanje ove aktivnosti iznimno je važno, jer se kod učenika razvija svijest o potrebi očuvanja prirodne i kulturne baštine. Zbirke su postavljene duž hodnika škole i to u pet zasebnih izložbi koje imaju karakter stalnog postava.

Izložba Život i djelo Dore Pejačević, priređena je u spomen na znamenitu hrvatsku skladateljicu čije ime nosi škola. Kroz ovu izložbu učenici se mogu upoznati sa životom i stvaralaštvom svoje slavne sugrađanke.

Arheološka izložba pod nazivom Prvi stanovnici našega kraja, daje prikaz ostataka materijalne kulture s triju arheoloških lokaliteta (Našice, Podgorač, Granica). Osnovna je zadaća ove izložbe pomoć u vizualizaciji nastave povijesti u petom razredu.

Povijesna izložba pod naslovom Naši povijesni predmeti, rezultat je dvogodišnjeg rada školskog pedagoga i povijesne grupe, a daje povijesni pregled zavičajnog grada i njegove najbliže okolice.

Izložba minerala i stijena Slavonije, Kamen moga kraja, predstavlja sve vrste stijena i većinu pojedinačnih minerala slavonske regije. Svrha je izložbe da pobudi kod učenika zanimanje za svijet minerala kao važan sastavni dio prirodnog okruženja koji je danas zapostavljen u udžbenicima i školskim programima.

Paleontološka zbirka Išezli svijet Slavonije preko ostataka fosilne flore i faune iz razdoblja slavonskog neogena i kvartara (prije 25 mil. g.) govori o tragovima postojanja i djelovanja prvih "Slavonaca" (lokalitet Zarilec kraj Pleternice) što najviše pomaže učenicima sedmih razreda u nastavi biologije.

Nakon razgledavanja školskih zbirki ravnatelj Drago Majer "proveo" nas je dijapozitivima kroz prošlost i sadašnjost našičkog kraja, a potom smo pozvani na slavonski čobanac u školsku zbornicu.

Edukativni program našičkog Zavičajnog muzeja "Muzej kao učionica" primjer je dobre suradnje kulturnih i prosvjetnih ustanova. Program je ujedno i dokaz da se i u teškim uvjetima, u kojima se nalaze mnogi muzeji u Hrvatskoj, nedostatak adekvatnih pomagala, kadrova i prostora, dobro osmišljen program može uspješno realizirati na zadovoljstvo učenika, njihovih nastavnika i muzealaca.

Summary:

A visit by museum educators from Zagreb to the Hometown Museum in Našice

Željka Jelavić
Renata Brezinščak

In the last few years the education activities of museums in Zagreb has become all the more intense, and this has led to the regular meetings and exchange of views of museum educators from the autumn of 1995.

In this context the museum educators accepted the invitation from Josip Waller of the Hometown Museum in Našice to visit the museum and learn about the educational programme "The Museum as a Schoolroom" on May 7th and 8th 1996.

The success of the program stems from the great co-operation between the curators of the museum, the school educator and teachers.

The first, preliminary phase takes place in school, and the second in the museum. The visit to the museum complements the curriculum by introducing the schoolchildren to the cultural and historical heritage. The promotion of these activities develops the children's awareness about the need to preserve the heritage of the local community and the broader region.

The "Museum as Schoolroom" educational programme of the Hometown Museum in Našice is an example of good co-operation of cultural and educational institutions and proof that the lack of school facilities can be successfully compensated for by a well thought-out programme.